

ՀՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

ՔԵՏ ԱՆՈՂԻՆ
ՔԵՏ ՉԻ ՊԱԿՄԻԼ

ՀԱՅԳԵՏՀՐԱՏ

ԻՅ ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԵՐԵՎԱՆ

1941

ՀՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

ՔԵՖ ԱՆՈՂԻՆ ՔԵՖ ՉԻ ՊԸԿՍԻԼ

ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ԶՐՈՒՅՑ

ՀԱՅՊԵՏՀՐԱՏ

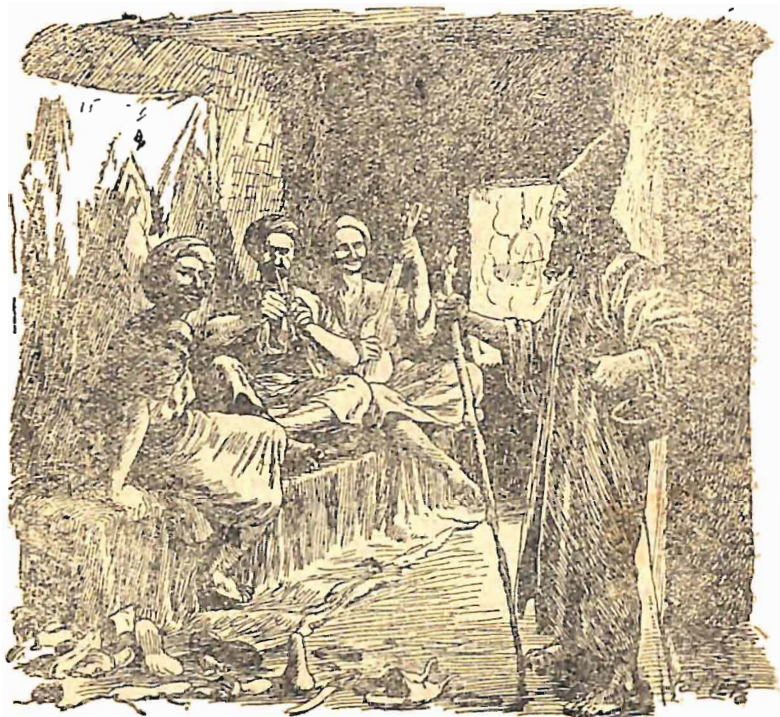
ՀԼԿԵՄ ԿԿ ԿԻՑ ԽԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺԻՆ
ԵՐԵՎԱՆ 1911

Ժամանակով Բաղդադ քաղաքում նստում էր
Հարուն ալ-Ռաշիդ թագավորը։ Հարուն ալ-Ռաշիդ
թագավորը սովորություն ուներ՝ շորերը փոխած
ման էր գալիս իմանալու, թե ինչ է կատարվում
իր մայրաքաղաքում։ Մի գիշեր էլ էսպես, դերվիշի
շոր մտած, անցնելիս է լինում մի խուլ փողոցով։
Մի աղքատ տնակից երգի ու նվագածության ձայ-
ներ է լսում։ Կանգ է առնում, միտք է անում միտք,
հետաքրքրվում է ու ներս է մտնում։ Ներս է մտնում
տեսնում՝ դատարկ ու մերկ մի տնակ, կրակի
դեմը փռած կարպետի վրա նստոտած տանտերն
ու երաժիշտները։ Աղքատ ընթրիքի շուրջը բոլոր-
ված նվագում են, երգում ու զվարճանում։

— Խաղաղությունն ձեզ, ո՛վ ուրախ մարդիկ,—
ողջունում է դերվիշն ու խոնարհություն անում
տան տիրոջը։

— Բարով եկար, դերվիշ բաբա, համեցեք, միա-
սին ուտենք աստծու տված մի կտոր հացն ու
միասին ուրախանանք,— խնդրում է տան տերը։ Դեր-
վիշին էլ նստեցնում են իրենց հետ ու շարունա-
կում են քեֆը։

Գիշերվա մի ժամին տանտերը երաժիշտներին
վճարում է իրենց հասանելիքն ու ճամփու դնում։
Երբ երաժիշտները հեռանում են, դերվիշը տան-
տիրոջը հարցնում է.

—Անունդ ի՞նչ է, բարեկամ:

—Հասան:

—Ամոթ չի՞նի հարցնելը, Հասան ախպեր, ի՞նչ արհեստի տեր ես դու, ի՞նչքան փող ես աշխատում, որ էսպես քեֆով ես անցկացնում քո ժամանակը:

—Քեֆը շատ փողով չի լինում, դերվիշ բաբա, պատասխանում է տանտերը:—Ամենաչնչին ապրուստն էլ կարող է մարդ ուրախ վայելել: Ես մի փինաչի եմ, չուստեր եմ կարկատում, օրը մի չընչին բան եմ վաստակում: Երեկոները բերում եմ

մի մասը ապրուստի եմ տալիս, մյուս մասն էլ էս երաժիշտներին, որ տեսար: Նստում ենք ուրախանում: Թե քեզ նման մի ազնիվ հյուր էլ աստված հասցնում է—ավելի լավ:

—Անպակաս լինի քո ուրախությունը, ո՛վ Հասան, բայց եթե հանկարծ աշխատանքիդ էդ բարակ աղբյուրն ել կտրի՝ ի՞նչ պիտի անես:

—Ինչո՞ւ է կտրում, դերվիշ բաբա:

—Օրինակ, թագավոր է, ու թագավորի քմահաճույք, հանկարծ հրաման արավ, որ էլ փինաչություն չպիտի լինի:

—Է՛հ, թագավորի դարդը կտրե՞լ ե՛ ընկնի փինաչիների ետևից... Կամ ի՞նչ են արել նրան փինաչիները: Երբ էդպես բան կպատահի, էն ժամանակ կմտածենք. այժմ քնենք, դերվիշ բաբա: Աստված ողորմած է. քեֆ անողին քեֆ չի պակսիլ: Աշխարհի բան է, ինչպես բռնես՝ էնպես էլ կերթա:

—Լավ, աստված տա որ էդպես լինի,—բարեմաղթում է դերվիշն ու քնում են:

Առավոտը վաղ դերվիշը գնում է: Նրա գնալուց հետո մունետիկները լցվում են Բաղդադի փողոցներն ու հրապարակները՝ գողալով հայտարարում թե՛ թագավորի հրամանն է՝ փինաչիների խանութները փակ պիտի մնան. էս օրվանից էլ ոչ ոք իրավունք չունի էդ արհեստով պարապելու: Զանցառուների գլուխները կլթռչեն:

Խեղճ Հասանի ձեռքից էլ բիզը խլում են, վզակոթին տալով դուրս անում իր նեղլիկ խանութից ու դուռը փակում:

Մյուս գիշերը, դարձյալ դերվիշի շոր մտած, Հարուն ալ-Ռաշիդ թագավորը գնում է քաղաքը

շրջելու: Դարձյալ անցնում է էն փողոցով, ուր ապ-
րում էր ուրախ Հասանը: Դարձյալ երգի ու երա-
ժրշտության ձայներ է լսում նրա տանից: Ներս է
մտնում:

—Օ՛, բարո՛վ, բարո՛վ, դերվիշ՝ բաբա. համեցեք,
նսախր քո տեղը:

Նստում են, ուտում, խմում, ածում, երգում,
ուրախանում մինչև կես գիշեր:

Կես գիշերին երաժիշտներն իրենց վարձն առ-
նում են հեռանում: Մնում են տանտերն ու հյուրը:

—Գիտե՞ս ինչ պատահեց, դերվիշ բաբա:

—Ի՞նչ պատահեց:

—Հենց էն, ինչ որ դու գուշակեցիր երեկ իրիկուն: Էսօր թագավորը հրաման հանեց—մեր արհեստն արգելեց...

—Ի՞նչ ես ասում,—զարմանում է հյուրը:—Հապա ճիշտեղից փող գտար, որ էս գիշեր էլ քե՛ֆ սարքեցիր:

—Մի կավե կուժ եմ գտել, հիմի էլ ջուր եմ ծախում: Օրական ինչ աշխատում եմ՝ մի մասը տալիս եմ ապրուստի, մյուսը երաժիշտներին ու դարձյալ քե՛ֆ եմ անում:

—Իսկ եթե թագավորը ջուր ծախելն էլ արգելի՞ էն ժամանակ ի՞նչ ես անելու:

—Ջուր ծախելով թագավորին ի՞նչ վնաս ենք տալի, որ արգելի: Եվ ինչո՞ւ էս օրվանից դարդ անեմ դրա համար: Երբ որ կարգելի, էն ժամանակ կմտածեմ: Մի վախենար, բարեկամ, երբեք չի պակասիլ մի կտոր հաց ու մի անկյուն, որ ես էնտեղ ուրախանամ:

—Անպակաս լինի ուրախությունը քո օջախից, սովհասան,—բարեմաղթում է դերվիշն ու հեռանում:

Առավոտը փող ամբողջ Բաղդադը թնդում է մունեստիկների ձենից, թե Հարուն ալ-Ռաշիդ թագավորն էսպես է հրամայում. ջուրը աստծունն է և էսօրվանից ոչ ոք իրավունք չունի փողով ծախելու: Պատռել բոլոր ջրկիրների տիկերն ու ջարգել նրանց կժեբը:

Աղքատ Հասանի կուժն էլ ջարդում են ջրի ճամփին ու դատարկ ետ դրկում:

Մյուս գիշեր թագավորը կրկին դերվիշի շոր է հագնում և գնում քաղաքը շրջելու: Կրկին մոտե-

նում է ուրախ Հասանի տանը: Դարձյալ ուրախության ու երգի ձայներ: Ներս է մտնում:

— Ա՛, դերվիշ բաբա, համեցեք, համեցեք, նստիր քո տեղը, քեֆ անենք. ցերեկը երկարացնենք, գիշերը կարճացնենք: Ուրախանանք, դերվիշ բաբա, ավելի լավ է ուրախանալ, քան տրտմել:

— Իհարկե, ուրախությունն ավելի լավ է: Ամենքս էլ մեռնելու ենք. ով կարող է, թող ուրախանա, — բացականչում է դերվիշն ու նստում Հասանի կողքին:

Գիշերվա մի ժամին երգիչներն իրենց վարձն առնում են ու հեռանում: Մնում են դերվիշն ու տանտերը:

— Հասան ախպեր, էսօր ինչ լսեցի. ասում են՝ թագավորը արգելել է ջուր ծախելը. ճշմարիտ է արդյոք:

— Ի՞նչպես չէ, ի՞նչպես չէ, ամենքիս ջրի ամաններն էլ ոչնչացրին: Ախպեր, դու կատարյալ մարգարե ես եղել. ինչ ասում ես՝ մյուս օրը կատարվում է:

Հապա ի՞նչպես է, որ դու դարձյալ քեֆ ես անում: Ո՞րտեղից ես գտել էս փողը:

— Երանի թե մարդու պակասը փողը լինի: Փողի գտնելը հեշտ է, դերվիշ բաբա: Գնացի մի գործատիքով մոտ մշակ մտա. օրական մի բան է տալիս. բերում եմ մի մասը ապրուստիս եմ անում, մյուսը

երաժիշտներին եմ տալիս՝ ու շարունակում եմ քեֆը,
հանը մարդու սիրտն է, դեր-
վիշ բաբա:

— Ես իմ հոգին, արժե, որ
էդ սրտով թագավորի պալա-
տականը լինէիր դու,— բացա-
կանչեց դերվիշը:

— Վահ, դերվիշ, քո ասած-
ները կատարվում են ճշմար-
տությամբ, հիմի որ էս խոսքդ
էլ կատարվի:

— Ի՞նչու չի կատարվի,
աշխարհքում անկարելի բան
չկա.— պատասխանեց դերվիշն
ու բաժանվեցին:

Առավոտը վաղ տերության
պաշտոնյաները կտրեցին Հա-
սանի աղքատ տնակի դուռը:

— Էստեղ է կենում քեֆ
սիրող Հասանը:

— Ես եմ,— պատասխանեց
ղարմացած Հասանը:

— Թագավորի հրամանով
հետևիր մեզ:

Ուղիղ պալատը տուրան
Հասանին: Հայտնեցին, որ թագավորը իրեն պալա-
տականի պաշտոն է տվել: Պալատականի զգեստ հագ-
ցրին, մի թուր էլ կապեցին մեջքը ու կանգնեցրին
պալատի մուտքերից մեկի առջև: Ամբողջ օրը էն
մուտքի առջև պարապ կանգնեց Հասանը: Իրիկունը

որ մթնեց, դատարիկ ճամբուլ դրին տուն, թե՛ գնա,
առավոտը ետ կգաս քո տեղը կանգնելու:

Գիշերը դարձյալ դերվիշի շորը մտավ Հարուն
ալ-Ռաշիդ թագավորն ու գնաց քաղաքը շրջելու:

Գնաց մոտեցավ Հասանի տանը: Ականջ դրեց:
Զարմանքով լսեց, որ դարձյալ հնչում են երգն ու

Իրավ որ, մյուս օրը թագավորը կանչեց Հասանին ու ամբողջ արքունիքի առջև հանդիսավոր հրամայեց, որ մի հանցավորի գլուխը կտրի:

— Հանիր թուրդ ու կտրի էս հանցավորի գլուխը:

— Ապրած կենաս, մեծ թագավոր, — պատասխանեց սարսափած Հասանը, — ես իմ օրում մարդու գլուխ չեմ կտրել, չեմ կարող: Փորձված մարդիկ շատ կան քո պալատում, հրամայի մի ուրիշը կտրի...

Պատ. խմբագիր՝
Նվ. Հ. Թ ա լ ա ն Յ ա ն

ՎՋ 720. Պատվեր 192. Տիրաժ 5000.

Ստորագրված է տպագրության 6/III 1941 թ.

Հայպետհրատի տպարան, Երևան, Լենինի 65

Նկարները՝ ՌՈՏՏԵՐԻ

ОВ. ТУМАНЯН
КУТИЛЕ ВСЕГДА ПРАЗДНИК
(На армянском языке)
Аргиз, Ереван, 1941

ԳԻՆԸ 60 ԿՈՊ.

ՕՎ. ԿՈՄԱՆՅԱՆ
ԿՈՒՏԻԼԵ ՎՍԵԳԴԱ ՓՐԱԶԴՆԻԿ

(Ու ղրմանսկոմ ղնսկո)

Արմգնա, Երևան, 1941